Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U004395

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костенюк Тарас Анатолійович
2. Taras Kosteniuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-7781-6410

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 072

Назва наукової спеціальності: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Фінанси і кредит

Дата захисту: 28-08-2026

Спеціальність за освітою: Економіка і підприємництво/Облік і аудит

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16195

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.61.33, 06.73.15, 06.73.02

Тема дисертації:

1. МЕХАНІЗМ МІЖБЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

2. The Mechanism of Interbudgetary Regulation in Ukraine in Conditions of financial instability

Реферат/анотація:

1. Повномасштабне вторгнення рф призвело до докорінних змін у фінансовому забезпеченні територіальних громад та загострило асиметрію соціально-економічного розвитку регіонів України. Вектор на європейську інтеграцію вимагає системної модернізації механізмів міжбюджетного регулювання України в напрямі посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування в умовах фінансової нестабільності. Метою дослідження є поглиблення концептуальних засад, удосконалення теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій із підвищення ефективності функціонування механізму міжбюджетного регулювання умовах фінансової нестабільності. Об'єктом дослідження є процеси функціонування механізму міжбюджетного регулювання в Україні. Предметом дослідження є концептуальні засади, теоретико-методичні підходи та практичні рекомендації із підвищення функціонування механізму міжбюджетного регулювання. Досліджено теоретичні та прикладні засади міжбюджетного регулювання розкрито економічну сутність категорій «бюджетне регулювання», «міжбюджетне регулювання» та «міжбюджетні відносини». Запропоновано авторське бачення дефініції «міжбюджетне регулювання», здійснено структуризацію

фінансового механізму міжбюджетного регулювання. Систематизовано принципи функціонування міжбюджетного регулювання та аргументовано доцільність доповнити їх принципами оптимальної алокації фінансових ресурсів та збалансування інтересів органів державної влади й місцевого самоврядування. У роботі проведено періодизацію системи міжбюджетного регулювання в Україні з виокремленням п'яти етапів: 1) започаткування системи міжбюджетного регулювання (1990–2000 рр.); 2) реформування міжбюджетного регулювання (2001–2010 рр.); 3) модернізація міжбюджетного регулювання (2010–2014 рр.); 4) міжбюджетне регулювання у контексті децентралізації та реформи територіальної організації влади (2015–2021 рр.); 5) адаптивна трансформація міжбюджетного регулювання в умовах війни та активної цифровізації (2022 р. до тепер). Удосконалено науково-теоретичний підхід до оцінювання ефективності міжбюджетного регулювання та запропоновано такі послідовні етапи: 1) ідентифікація умов та чинників впливу на механізм міжбюджетного регулювання; 2) вибір інструментів та показників для оцінки ефективності міжбюджетного регулювання; 3) оцінка ефективності міжбюджетного регулювання з використанням індексного методу; 4) розробка напрямів удосконалення інструментів механізму міжбюджетного регулювання. Запропоновано інтегральний індекс ефективності міжбюджетного регулювання доповнити показниками: збалансованості бюджету без урахування трансферт; питомої ваги базової дотації у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів; питомої ваги дотації у структурі міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів; питомої ваги базової дотації у структурі міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів. Апробовано методичний підхід до комплексної оцінки ефективності міжбюджетного регулювання на основі системи інтегральних показників, до яких віднесено індекс міжбюджетного вирівнювання, індекс ефективності дотаційної системи, індекс фінансової самодостатності місцевих бюджетів та індекс дотаційної допомоги. Узагальнення досвіду міжбюджетного регулювання Канади, Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Польщі та Швеції свідчить, що сучасні моделі фінансового вирівнювання базуються на поєднанні фінансової автономії місцевого самоврядування з ефективними механізмами горизонтального та вертикального вирівнювання, а також враховує фактичні видаткові потреби, що забезпечує соціально справедливий розподіл бюджетних ресурсів. Визначено напрями модернізації механізму міжбюджетного регулювання України в умовах фінансової нестабільності: 1) удосконалити порядок визначення індексу податкоспроможності шляхом врахування всіх загальнодержавних податків і платежів, які закріплені бюджетним законодавством; 2) запровадити новий підхід до горизонтального фінансового вирівнювання з урахуванням функціональних типів територій; 3) ввести шкалу вирівнювання від 80 до 96% залежно від типу територіальної громади; 4) розширити використання сучасних цифрових технологій та платформ управління бюджетними ресурсами. Ключові слова: міжбюджетне регулювання, міжбюджетні відносини, місцеві бюджети, територіальні громади, децентралізація, органи місцевого самоврядування, цифровізація, фінансовий механізм, фінансові інструменти, податкові надходження, доходи і видатки місцевих бюджетів, фінансова спроможність, воєнний стан, фінансова нестабільність, фінансові ресурси, Європейський Союз, фінансове забезпечення, фінансовий потенціал, міжбюджетні трансферти.

2. The full-scale russian-Ukrainian war has led to fundamental changes in the financial support provided to local communities and has exacerbated the asymmetry in the socioeconomic development of the regions. The course toward European integration requires a systematic modernization of Ukraine's intergovernmental fiscal mechanisms to strengthen the financial capacity of local self-government amid financial instability. The aim of this study is to deepen the conceptual foundations, refine theoretical and methodological approaches, and develop practical recommendations for improving the effectiveness of the interbudgetary regulation mechanism under conditions of financial instability. The object of the study is the functioning of the interbudgetary regulation mechanism in Ukraine. The subject of the study is the conceptual foundations, theoretical and methodological approaches, and practical recommendations for improving the functioning of the interbudgetary regulation mechanism. The theoretical and applied principles of interbudgetary regulation are studied, the economic essence of the categories "budgetary regulation", "interbudgetary regulation" and "interbudgetary relations" is revealed. The author's vision of the definition of "interbudgetary regulation" is proposed and the financial mechanism of

interbudgetary regulation is structured. The principles governing the functioning of interbudgetary regulation have been systematized, and the advisability of supplementing them with principles of optimal allocation of financial resources and balancing the interests of state authorities and local self-government bodies. The work presents a periodization of the system of interbudgetary regulation in Ukraine, identifying five stages: 1) the inception of the interbudgetary regulation system (1990–2000); 2) reform of interbudgetary regulation (2001–2010); 3) modernization of interbudgetary regulation (2010–2014); 4) intergovernmental fiscal regulation in the context of decentralization and reform of the territorial organization of government (2015–2021); 5) adaptive transformation of intergovernmental fiscal regulation amid war and rapid digitalization (2022 to present). The scientific and theoretical approach to assessing the effectiveness of intergovernmental regulation has been improved and the sequential stages have been proposed: 1) identification of conditions and factors influencing the interbudgetary regulation mechanism; 2) selection of tools and indicators for assessing the effectiveness of interbudgetary regulation; 3) assessment of the effectiveness of intergovernmental fiscal regulation using the index method; 4) development of directions for improving the instruments of the intergovernmental fiscal regulation mechanism. It is proposed to supplement the integrated index of intergovernmental fiscal regulation effectiveness with the indicators: budget balance excluding transfers; the share of the basic grant in the total revenue of local budgets; the share of grants in the structure of intergovernmental transfers to local budgets; the share of the basic grant in the structure of intergovernmental transfers to local budgets. A methodological approach to a comprehensive assessment of the effectiveness of interbudgetary regulation has been tested based on a system of integral indicators, which include the interbudgetary equalization index, the subsidy system efficiency index, the local budget financial self-sufficiency index, and the subsidy aid index. A generalization of the experience of interbudgetary regulation in Canada, Great Britain, Germany, France, Italy, Poland, and Sweden shows that modern models of financial equalization are based on a combination of financial autonomy of local governments with effective mechanisms of horizontal and vertical equalization, and also take into account actual expenditure needs, which ensures socially fair distribution of budget resources. The directions for modernizing the mechanism of inter-budgetary regulation of Ukraine in conditions of financial instability have been identified: 1) to improve the procedure for determining the tax capacity index by taking into account all national taxes and payments established by budget legislation; 2) to introduce a new approach to horizontal fiscal equalization, taking into account the functional types of territories; 3) introduce an equalization scale ranging from 80 to 96 percent depending on the type of local community; 4) expand the use of modern digital technologies and budget resource management platforms. Keywords: interbudgetary regulation, interbudgetary relations, local budgets, territorial communities, decentralization, local governments, digitalization, financial mechanism, financial instruments, tax revenues, revenues and expenditures of local budgets, financial capacity, martial law, financial instability, financial resources, European Union, financing, financial potential, interbudgetary transfers.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Лободіна, З., Горин, В., Березька, К., Булавинець, В., Труш, В., Костенюк, Т. (2025). Інтегральне моделювання фінансової стійкості територіальних громад у контексті забезпечення їхнього інклюзивного розвитку. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6 (65), 346-364. – 1,07 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,21 друк. арк.: уточнено зміст фінансової стійкості

територіальних громад). DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.65.2025.5006 URL:https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/5006

- Костенюк Т.А., Проць Н.В. Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 4 (36). С. 57-65. – 0,86 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,37 друк. арк.: здійснено аналіз теоретичних підходів до трактування сутності міжбюджетних відносин, а також доведено ефективність системи фінансового вирівнювання для компенсації втрат місцевих бюджетів в умовах воєнного стану). DOI: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-04-57-65 URL: https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/uk/article/view/857
- Проць Н., Костенюк Т. Сутність та роль трансфертів в системі бюджетного регулювання. Актуальні питання економічних наук. 2025. (8). – 0,65 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,38 друк. арк.: обґрунтовано сутність міжбюджетних відносин та їх роль у системі бюджетного регулювання в умовах воєнного стану, доведено значення трансфертів для вирівнювання спроможності бюджетів). DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15094010 URL: https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/347
- Проць Н. В., Костенюк Т. А. Закордонний досвід фінансового вирівнювання місцевих бюджетів та європейське мислення. Modern Economics. 2025. № 54. С. 163-171. – 1,08 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,72 друк. арк.: досліджено зарубіжні моделі міжбюджетного регулювання й узагальнено досвід фіскальної децентралізації; обґрунтовано доцільність адаптації кращих зарубіжних практик для зміцнення громад та подолання регіональних диспропорцій в Україні). DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-21 URL: https://modecon.mnau.edu.ua/issue/54-2025/prots.pdf
- Костенюк Т.А. Фінансове забезпечення ревіталізації територіальних громад у воєнний та повоєнний період в Україні. Бізнес-навігатор. 2026. Вип. 2 (85). С. 48-53. – 1,06 друк. арк. DOI: https://doi.org/10.32782/business-navigator.85-46 URL: https://business-navigator.ks.ua/journals/2026/85_2026/48.pdf
- Проць Н. В., Проць В. І., Костенюк Т. А. Фінансові важелі та інструменти системи міжбюджетного регулювання в умовах фіскальних дисбалансів. Ефективна економіка. 2026. № 4. – 0,82 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,32 друк. арк.: досліджено фінансові важелі та інструменти міжбюджетного регулювання). DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.150 URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/10102/10249
- Костенюк Т.А. Принципи формування системи міжбюджетного регулювання в Україні. Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: збірник матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених , 16–17 травня 2023 року, Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки. С. 226-228. – 0,12 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,06 друк. арк.: досліджено принципи формування системи міжбюджетного регулювання в Україні). URL: https://ra.vnu.edu.ua/naukove-tovarystvo/moloda-nauka-volyni/
- Костенюк Т. Проблеми горизонтального вирівнювання міжбюджетних відносин в Україні за умов війни. EUROPEAN PERSPECTIVE: міждисциплінарний дискурс у контексті сучасних викликів і можливостей: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 29 лютого 2024 року. Заг. ред. та упорядк.: Цимбалюк І. О. Луцьк. Вежа-Друк, 2024. С. 112-116. – 0,21 друк. арк. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23921
- Костенюк Т. Проць Н. До питання регулювання міжбюджетних відносин в Україні в умовах воєнного стану. The XIII International Scientific and Practical Conference "Social ways of training specialists in the social sphere and inclusive education", April 01-03, 2024, Prague, Czech Republic. С. 79-82. – 0,21 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,11 друк. арк.: висвітлено проблемні питання регулювання міжбюджетних відносин в умовах воєнного стану). URL: https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/02/SOCIAL-WAYS-OF-TRAINING-SPECIALISTS-IN-THE-SOCIAL-SPHERE-AND-INCLUSIVE-EDUCATION.pdf

- Костенюк Т. Проць Н. Міжбюджетні трансферти в умовах воєнного стану. Фінансово-економічні, соціально-правові аспекти розвитку регіонів: загрози та виклики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 24 травня 2024 р. Чернівці : Технодрук, 2024. С. 311-314. – 0,17 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,09 друк. арк.: досліджено міжбюджетні трансферти в умовах воєнного стану). URL: http://chite.edu.ua/ua/content/download/subsection/nayka/konf_24_05_2024.pdf
- Костенюк Т. Проць Н. До питання міжбюджетного регулювання в країнах ЄС. Фінанси, банківська справа та страхування в епоху цифровізації : управлінські виклики та перспективи : збірн. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф. молод. учених, студ. та аспір. (м. Луцьк, 12 черв. 2025 р.). / упорядн. : проф. О. В. Стащук, доц. О. В. Борисюк, доц. Н. В. Ткачук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 0,13 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,07 друк. арк.: досліджено зарубіжний досвід міжбюджетного регулювання). URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e30fcf9c-1bb3-4a5d-a431-f0ca99a40c93/content
- Костенюк Т. Проць Н. Трансформація фінансового сектору внаслідок збройної агресії проти України. Актуальні проблеми фінансової системи України [Електронний ресурс]: матеріали XXII міжнародної науково-практичної конференції: Черкаський державний технологічний університет, 20 листопада 2025 р. Черкаси, 2025. 369 с. – 0,13 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,07 друк. арк.: визначено засади та основу післявоєнної модернізації фінансової системи України в контексті євроінтеграції під час війни). URL: https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/6259

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U101558

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Проць Наталія Василівна

2. Nataliia V. Prots

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3897-6482

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириленко Ольга Павлівна

2. Olha P. Kyrylenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5504-5519

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=93qs3c8AAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пшик Богдан Іванович

2. Bohdan I. Pshyk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7930-0791

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карлін Микола Іванович

2. Mykola I. Karlin

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1421-1066

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=KsLnjD8AAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткачук Наталія Василівна

2. Nataliia V. Tkachuk

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3518-0449

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Стащук Олена Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Стащук Олена Володимирівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Стащук Олена Володимирівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна